

գէն յետոյ : Սոյն Թափօրական հանգիսին մէջ կը գտնուին նաեւ երեք աղագաց եկեղեցականք ալ, այսինքն Ասորոց, Խալուոց և Հապէշից, որոնք Հայոց ազգին հետեւակ կը համարուին : Ներկայ տարւոյս սոյն հանգէսին փառաւորութիւն տուօղն էր ըստ մեծի մասին Պատրիարքի ներկայութիւնը, ուսկէ չորս տարիէն ի վեր է զուրկ էին թէ միաբանք և թէ ուխտաւորք :

Վարձեալ մեծ պատիւ ըրաւ հանդիսիս Սեբսիկայի վսեմափայլ Վեսպանին ներկայութիւնը, որ բարեպաշտական ոգւով փութաց առաջակայ գանուիլ, որու ընկերացեալ էին քաղաքիս Սեբսիկայի նոր ընդհանուր հիւպատոս Տօն Փեղբօտէ Հարօն, աւստրիական եկեղեցւոյ առաջին և երկրորդ վերապատուելի տեսուչները Տօն Հերմանօ Չիօքքէ, և Տօն Հերմանօ, և ուրիշ քանի մի նշանաւոր եւրոպացիք : Պատարագէն յետոյ Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարքը հրաւիրեց զվսեմափայլ Վեսպանը հետը եղող անձինքներով և արժանաւոր կերպիւ մեծարեց զիրենք հրաւիրելով ի միասին ի ճաշ Սիւրբանութեան սեղանատունը : Իսկոր այս հոգեւոր հանգէսներուն մէջ եթէ կար տրամալի բան մի, այն էր բարեպաշտ ուխտաւորաց նուազութիւնը, որոնց թիւը ընդամենը հազիւ կայր հարիւր յիսուն հոգի, որ ուրիշ տարիներու հետ բաղդատելով՝ զգալի տարբերութիւն կը գտնենք :

Սեփայի գերդաստանը :

Սատա — Վորա Պուգովինայի մէջ պղտիկ քաղաք մի է Հրէից՝ Յէրնովիէն քիչ հեռու, որ Աւստրիոյ վերաբերեալ դքսութեան մի գլխաւոր քաղաքն է : Այս քաղաքս որդոսորքս Հրէաներուն սուրբ քաղաքն է, և անոր մէջն է Սեփայի գերդաստանը :

Այս այն գերդաստաններէն մէկն է, ուսկէ պիտի ծնանի Սեփան ըստ աւանդութեան և նախապաշարման Իօրայէլացւոց : Այս գերդաստաններուն սեփական անուն տրուած է Սատըք բառը որ Արդար կը նշանակէ : Կալիցիայի Պէլս, Փառաքիտի Քորք, ու Սանտոմիրի կառավարութեան Քաղէնչիս քաղաքներուն մէջ շատ Սատըքներ կը գտնուին . և այս գերդաստաններուն մէջ ամենէն աւելի յարգութիւն ունեցողն է Սատա — Վորա բնակողը, որ Փառաքիտի մէջ ծնած բնիկ քաղաքացի է :

Սոյն գերդաստանիս հիմնադրան գլխաւորը, որոյ Վալիթ մարգարէէն ուղղակի սերիլը յայտնապէս ընդունուած է հաղարաւ որ Սլաւեան Հրէաներէ, Իէսիլ Իսրայէլ անուն ծերունի անձ մի է, բայց քիչ նմանութիւն ունի սուրբ Վրոց աւանդած ծերունիներուն կերպարանայն ու կացութեան . սակայն զինքը յարգոյ ու մեծարելի ընող սա արժանաւորութիւնն ունի, որ Սուսիոյ ու Լեհաստանի մէջ գտնուող Հրէից ամենէն հարուստ և ունեւորն է :

Իսրայէլի գերդաստանը, որու հրաշքներ գործելու կարողութիւնը ընծայած է աւանդութիւնը, միլիօնաւոր գանձեր ու հարստութիւններ դիզած է, և իւր բնակած քաղաքը Սատա — Վորան յատուկ ուխտատեղի մի եղած է : Պուգովինայի,

կալիցիոյ Ռուս և Լէհ Հրէաները , նոյնպէս և Սլոնաւիոյ և Վալաքիոյ Հրէայք պիտի գան իրենց կենացը մէջ գտնէ անգամ մի ուխտ ընելու ի Սատա — Գորա , որ Լըռուսալէմի ու Մէքքէի նման իրենց սրբազան քաղաքը համարուած է : Գատարկաձեռն մարդ ամենեւին չներկայանար հոն :

Իսրայէլի դերդաստանը Վիլնայի կառավարութեան Ռոզիկենա կոչուած քաղաքէն եկած են , և քառասուն տարի է որ Սատա — Գորայի մէջ հաստատուած են : Իւր բնակած տարածքը արդարեւ Սոլոմոնի արժանաւոր է , կ'ըսեն . թէ պէտ և խեղճ՝ ու ողորմելի խրճիթներու մէջ բարձրացած կանգնած է , ինչպէս և կը վայելէ տաճարի մի : Կարանաց մէջ գտնուած զարդարանքներն ու կահ կարասիքը արեւելեան ոճով է : Սկիւն , արծաթն ու գորգերը (խալիչէ) երեսի վերայ են : Կան հոն նաեւ պարտելու համար պարտէզներ ու անկոյ և ծառերու ձմեռուան ցուրտէն պահպանուելու համար ջերմանոցներ : Եւս բնակարանիս մէջ տիրող անձը , աղագոյ ժամանակին թանկագին տնօթը , Գաւթի սերսենդը , Իսրայէլեան քաներուն զխաւորը , Բէպիշ Իւրօլքան , պարզապէս խօսելով՝ բոլորովին տգէտ ու առանց գպրութեան մէկն է :

Ոչ քայլէլ գիտէ , ոչ խօսել և ոչ մտածել : Իւր ընտանիքը կը հաստատէ թէ մտերիմ բարեկամաց ձեռք պատգամներ կու տայ : Օրինքը տեսնելու համար , և մի միայն ընդ ազատ տեսնելու նպատակաւ փողոցները մարդոց բազմութենէ՝ կը փախուի , ու ասեղ ձգելու տեղ չմտար , մինչև տանիքները ճանկելով կ'ընեն , ու

ժամերով իրեն կը սպասեն :

Եւս ծերունին կին մի միայն և բազմաթիւ զաւկրներ ունի : Իւր աղջիկներէն շատը հարուստ Հրէաներու տուած է , որոնք ամենքն ալ ստիպուած են նոյն սուրբ քաղաքին մէջ տուն շինելու և հոն բնակելու : Թանկագին կերպաններ կը հագնին աղջիկները , և մանչ զաւակաց հագած պարեգօտները գեղեցիկ զարդերով յօրինուած են : Պշտի տղաքք անհամար դաստիարակաց և դաստիարակուհեաց ձեռքը յանձնուած են , որոնք ամէն լեզուով կը խօսին և մեծ յարգութեամբ կը վարուին տղայոց հետ :

Հին ցեղապետը երբեմն երբեմն իւր ունկնդրութեանը մարդիկներ եւս կ'ընդունի . անոնց դիմաց ամենեւին բերանը չբանար , այլ միայն կ'առնու ընծաները զոր մոգերն ու հովիւները կը բերեն , որոնք եթէ անգամ մի գալ սկսին՝ ետեւնին չբհատնիր : Յատուկ գրագիրներ ունի որոնք բերողներուն առատաձեռն ընծաներն ու նուէրները առանձին արձանագրութեանց մէջ կը գրեն : Քաղաքական տեսչութիւնը դէմ դրած է ու խտի եկողներուն մէկ քանի մասնաւոր սլանդակ ձէսերուն , զոր երաժշտական նուագներով կը կատարէին :

Եւս հալեւորին մեծ հայրը պատուոյ թիկնապահներ ունէր , որոնք բոան խալախ էին : Նիկողայոս կոչուր որ մի սյս պապին հանդիպելով՝ արգիլեց իրեն որ զինուոր չբգործածէ : Իսրայէլ կոչուր կամացը դէմ կենալով Քիւմի բերդը խրկուեցաւ : Բայց իւր կուսակիցներուն և հարստութեան շնորհիւր Նիկողայոսի ձեռքէն խուսափելով , ազատեցաւ Քիւմէն , և գնաց հաս

տատեց իւր բնակութիւնը Սատա —
Վորայի մէջ :

Նիկողայոս կայսրը բողոք բրաւ
իւր գերին պահանջեց իբր բռնա-
կան հպատակ . բայց ստակը անկէ
սուելի զօրաւոր բրգաւ , և Պուքու
վինայէն տասներկու գեղացիք եր-
գում ըրին թէ խորշքա Սատա —
Վորա ծնած է :

Եւսթմու ծերունին եւս իբր գրու-
մանենդ ամբաստանուելով բռնուե-
ցաւ ու բանտ դրուեցաւ : Բայց
հասարակաց կրթութեան դատաւո-
րը պատուոյ տէր մարդ ըլլալով՝
ինչպէս կարելի պիտի ըլլար որ
բանտէն ու մահուան դատապար-
տութենէ ազատի : Ստակի ուժով
անոր պաշտօնը մեծցրնելով փոխուե-
ցաւ , և իրեն յաջորդող անձը քիչ
շատ խօսքի պառկեցրնելով և նրբա-
միտ իրաւագէտ մի ըլլալով , ազատ
թողուց Հրէից պապն ու մարգա-
րէն , պատճառելով թէ խիստ տգէտ
և անուս անձ մի ըլլալով , չիրնար
պատասխանատու ըլլալ իւր վերայ
եղած ամբաստանութեանը :

=====

Յաղթեալ Դժոխարարիւն մի :

Սարգոյս գլխոյն մաղերն համբելը
այնքան դժուարին սեպուած էր միշտ,
որքան որ դժուարին է իրօք՝ երկնային
կամարի անթիւ աստղերը և կամ ծո-
վու եղբրքը եղած աւաղը համբել,
և թերեւս զանիկայ մտաբերողն ալ
յիմարի տեղ կը գնէինք : Սակայն գրու-
նուերէ մօտերս Ներոպայի մէջ գիտ-

նական Վերմանացի պարոն մի , որ այս
անհնարին աշխատութիւնը յանձնէ
առեր , և մարդկային ազգը այսպիսի
մէկ տարակուսէ ազատելու համար
խնդիրը լուծեր է չորս կանանց գըլ-
խուն վերայի զանազան գունով մա-
ղերը համբելով . և անկէ գործական
մակարեբութիւն եւս կը հանէ : Եւս
փորձին ենթակայ եղող չորս գլուխ
ները հետեւեալ թիւերը կը նշա-
նակեն .

Դեղին . . . 140 419 մաղ :

Թուխ . . . 109 440 "

Սեւ . . . 102 962 "

Կարմիր . . . 83 740 "

Եւս ալ նկատուած է , որ չորս տե-
սակ գիտակներն ալ՝ թէպէտ և թը-
ւով անհաւասար , բայց կշիռքով
հաւասար են եղեր , թուոյն տարբե-
րութիւնը մաղերնուն հաստատու-
թեամբը հաւասարակշռուելով : Սի-
ջակ հաշուով կնկան մի գլխուն մա-
ղերը տասն և չորս ունկի կը կշռէ ,
սյսինքն 112 տրամ :

=====

Օլարմանալի Ժանոցոմ :

Անցեալները սուրբ Ֆրանչիսկոս
քաղքի Սիննա կոչուած փողոցէն
քաղաքապահ զինուորներէն մէկը
մարդոյ ձախ ձեռքի երկու մատ կը
գտնէ ու կը տանի կը յանձնէ քաղա-
քապետին . և անմիջապէս ծանու-
ցում մի կը հրատարակուի , թէ որու
որ կը վերաբերի այն երկու մատերը ,
երթայ զանոնք խնդրէ աւանդ զըր-
ուած տեղէն :

